

Gjerdrum kommune
v/ Arild Skogholt

Vår dato: 29.01.2021

Vår ref.: evvd

Arkiv:

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Even Vegard Dalen / Toril Wiig

evvd@nve.no

Ansvar for sikring mot naturfare

Rettsreglene som skal ivareta sikkerhet mot naturfare, ligger til flere lover. I dette brevet gir vi en kort omtale av de mest sentrale rettsreglene med hensyn til ansvar for sikring mot naturfare.

Vi viser til e-post fra Arild Skogholt fra 26.1.2021 der han på vegne av Gjerdrum kommune, stiller spørsmål om hvem som har ansvaret for å kartlegge behov og gjennomføre sikringstiltak mot naturfare for eksisterende bebyggelse.

Ansvaret for håndtering av naturfare er beskrevet i Meld. St. 15 (2011-2012) *Hvordan leve med farene* kapittel 4. Ansvar for sikring er spesielt omtalt i kapittel 8.2. I dette brevet redegjør vi kort for utgangspunktene og hovedreglene om ansvaret for håndtering av naturfare for *eksisterende* bebyggelse. Ansvar for sikkerhet mot naturfare for *ny* bebyggelse, herunder plikten til å gjennomføre nødvendige sikringstiltak, skal ivaretas av tiltakshaver og ansvarlige foretak etter reglene i plan- og bygningsloven, byggt teknisk forskrift og byggesaksforskriften. Kommunen er plan- og byggesaksmyndighet og skal påse at kravene blir fulgt.

Grunneierens ansvar

Utgangspunktet er at den enkelte har ansvaret for å beskytte egen eiendom mot naturfare og eventuelt undersøke om eiendommen har tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare. I Meld. St. 15 er det uttalt på side 48 at:

«Det grunnleggende ansvaret for å beskytte egen eiendom ligger på den enkelte. Det finnes likevel ingen lovfestet plikt til sikring mot naturskade for eiere av fast eiendom. De har heller ikke rettskrav på bistand til sikring fra det offentlige. Dette skyldes antakelig at det for eksisterende bebyggelse ikke finnes noen lovfestede krav til sikkerhet mot flom- og skredskader, slik det gjør for nybygg i plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter.»

Alle grunneiere som er forsikret mot brannskade har imidlertid en lovbestemt forsikring mot naturskade, jf. naturskadeforsikringsloven § 1 første ledd. Fra 1.1.2018 gir også naturskadeforsikringsloven § 1 fjerde ledd grunneiere rett til dekning på nærmere vilkår for relokalisering av bolig ved fare for ny naturskade. Dette gjelder selv om huset ikke er skadet dersom grunnen under huset er «blitt ustabil som følge av naturulykke.»

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord

Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Landbruksdirektoratet forvalter i tillegg ordningen etter naturskadeerstatningsloven som kan gi grunneiere rett til erstatning for skade på eiendom som ikke faller inn under naturskadeforsikringslovens virkeområde.

Kommunens ansvar

Kommunen har hjemmel til å nedlegge bygge- og deleforbud i et område på grunn av naturfare etter både plan- og bygningsloven kapittel 13 og naturskadeloven § 22. I naturskadeloven § 20 er det også bestemt at:

«Kommunen plikter å treffe forholdsregler mot naturskader slik som bestemt i plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav a og § 28-1, **samt ved nødvendige sikringstiltak**. Med naturskade menes naturskade slik det fremgår av naturskadeerstatningsloven § 4 første ledd.»[vår utheving]

I Meld. St. 15 på side 48 og 49 så uttaler departementet følgende om innholdet i denne bestemmelsen med hensyn til hva som menes med nødvendige sikringstiltak:

«Formuleringen «samt ved nødvendige sikringstiltak» indikerer at kommunen har et ansvar for å treffe forholdsregler mot naturskader også på eksisterende bebyggelse. Hvor langt dette ansvaret går, er imidlertid uklart. Forarbeidene gir begrenset grunnlag for tolking av bestemmelsen, men det er neppe grunnlag for å slutte at kommunen skal ha en juridisk plikt til å gjennomføre sikringstiltak for egen regning i alle tilfeller der flom- eller skredfare blir avdekket. Det ville innebære en urimelig stor økonomisk byrde for mange kommuner.»

I rettspraksis er rekkevidden av naturskadeloven § 20 vurdert av Eidsivating lagmannsrett i dom av 23.3.2012 (LE-2011-190892). Lagmannsretten uttaler i dommen at:

«Når det konstateres rasfare etter at en eiendom er bebygd, vil det være grunneiers ansvar å iverksette og bekoste nødvendige sikringstiltak. Kommunen har ikke noe ansvar etter naturskadeloven for å gjennomføre slike tiltak. Naturskadeloven er ingen rettighetslov i den forstand at den gir rettssubjekter rettskrav på kontantytelser eller tilskudd til sikringstiltak fra kommunen. Dersom kommunen velger å gjennomføre sikringstiltak, kan kommunen etter naturskadeloven § 24 kreve refundert fra berørte grunneiere den verdiøkning tiltaket har tilført deres eiendommer. Kommunen kan også nedlegge bruksforbud inntil grunneier har gjennomført nødvendige sikringstiltak.»

Når det gjelder kartlegging av naturfare, foreligger det etter NVEs syn ingen lovfestet plikt for kommunen til å gjennomføre detaljkartlegginger av naturfare. Det følger av sivilbeskyttelsesloven § 14 at kommunen «plikter å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen.» I forskrift om kommunal beredskapsplikt § 2 femte ledd er det videre bestemt at:

«Der det avdekkes behov for videre detaljanalyser skal kommunen foreta ytterligere analyser eller oppfordre andre relevante aktører til å gjennomføre disse. Kommunen skal stimulere relevante aktører til å iverksette forebyggende og skadebegrensende tiltak.»

NVE kan ikke se at det ligger en plikt til detaljkartlegging i risiko- og sårbarhetsanalyser etter sivilbeskyttelsesloven § 14. Etter forskriften om kommunal beredskapsplikt skal kommunen ved behov foreta ytterligere analyser, men kan i stedet oppfordre andre relevante aktører til å gjennomføre disse.

Som redegjort for i Meld. St. 15 på side 49, må det imidlertid forventes at kommunen engasjerer seg der det er spørsmål om kartlegging og sikring. Kommunen har de nødvendige hjemler til å gjennomføre

sikringstiltak og eventuelt kreve utgifter refundert av de som nyter godt av tiltakene. NVEs bistandsordning baserer seg også på at det er kommunen som i første rekke bistår den enkelte innbygger.

NVEs ansvar

NVEs ordning med naturfarekartlegging og bistand til finansiering og gjennomføring av sikringstiltak er ikke rettighetsbasert. NVE forvalter årlige midler som bevilges over statsbudsjettet. NVE må ut fra samfunnsøkonomiske nytte- og kostnadsanalyser prioritere hvilke tiltak som kan få bistand med statlige midler. Se nærmere om ordningen på våre nettsider: <https://www.nve.no/flaum-og-skred/sikrings-og-miljotiltak/?ref=mainmenu>

Med hilsen

Ann-Kristin Larsen
seksjonssjef

Toril Wiig
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.